

Vlaanderen
is materiaalbewust

ACTIEPLAN VOEDSELVERLIES EN BIOMASSA(REST)STROMEN CIRCULAIR 2021 -2025

VOORTGANGSRAPPORT 2023 VOOR DE KRINGLOPEN
'BIOMASSA(REST)STROMEN VAN GROEN-, NATUUR, BOS- EN
LANDSCHAPSBEHEER '
EN 'HOUTAFVAL VAN INDUSTRIE EN HUISHOUDENS'

SAMEN MAKEN WE
MORGEN MOOIER

OVAM

OVAM.VLAANDEREN.BE

ACTIEPLAN VOEDSELVERLIES EN BIOMASSA(REST) STROMEN CIRCULAIR 2021-2025

Voortgangsrapport 2023 van de kringlopen
‘Biomassa(rest)stromen van groen-, natuur,
bos- en landschapsbeheer ‘
en ‘Houtafval van industrie en huishoudens’
publicatiedatum / [24.06.2024](#)

DOCUMENTBESCHRIJVING

1 <i>Titel van publicatie:</i>
Voortgangsrapport 2023 van de kringlopen
'biomassa(rest)stromen van groen-, natuur,
bos- en landschapsbeheer '
en 'Houtafval van industrie en huishoudens'	2 <i>Verantwoordelijke Uitgever:</i>
OVAM
3 <i>Wettelijk Depot nummer:</i>	4 <i>Trefwoorden:</i>
biomassa open ruimte groenafval bos
natuur landschap houtafval industrie
huishoudens voortgangsrapport actieplan
5 <i>Samenvatting:</i>
Dit rapport geeft een overzicht van de stand van zaken van de uitvoering van de acties van de kringloop 'biomassareststromen van groen-, natuur-, bos- en landschapsbeheer' en de kringloop 'houtafval van industrie en huishoudens' over 2023. Daarnaast kijkt het rapport vooruit naar de geplande activiteiten voor 2024 en 2025.	
6 <i>Aantal bladzijden:</i> 29	7 <i>Aantal tabellen en figuren:</i> 1
8 <i>Datum publicatie:</i> juni 2024	9 <i>Prijs*:</i> /
10 <i>Begeleidingsgroep en/of auteur:</i>
Stuurgroep kringloop
biomassa(rest)stromen van groen-, natuur,
bos- en landschapsbeheer, stuurgroep
kringloop houtafval van industrie en
huishoudens.	11 <i>Contactpersonen:</i>
Nico Vanaken
12 <i>Andere titels over dit onderwerp:</i> /
Actieplan Voedselverlies en
Biomassa(rest)stromen Circulair 2021-2025.
Voortgangsrapport 2022 van de kringlopen
'biomassa(rest)stromen van groen-, natuur,
bos- en landschapsbeheer ' en 'Houtafval
van industrie en huishoudens'	

U hebt het recht deze brochure te downloaden, te printen en digitaal te verspreiden. U hebt niet het recht deze aan te passen of voor commerciële doeleinden te gebruiken.

De meeste OVAM-publicaties kunt u raadplegen en/of downloaden op de OVAM-website:

ovam.vlaanderen.be

* Prijswijzigingen voorbehouden.

1 INHOUD

1	Inhoud	5
2	Samenvatting	6
3	Inleiding.....	9
4	Kringloop biomassa(rest)stromen van groen-, natuur, bos- en landschapsbeheer.	10
4.1	Stand van zaken acties	10
4.1.1	Specifieke stromen met hogere toegevoegde waarde apart inzamelen	10
4.1.2	In kaart brengen van potentiële reststromen van invasieve soorten	11
4.1.3	Structurele werking van het Loket Onderhoud Buitengebied (LOB) garanderen	12
4.1.4	Juridische oplossing voor aangepast instrument visieontwikkeling en beheer van hagen en houtkanten (KLE's)	13
4.1.5	Het aanbod van biomassa-reststromen meer zichtbaar maken.	14
4.1.6	Betere valorisatie hoogkwalitatieve stammen uit houtkantbeheer.	15
4.1.7	Opwaarderen van houtstromen: hoogwaardige stammen uit brandhoutcircuit.	16
4.1.8	Productontwikkeling ikv natuurbeheer: inzet op onbehandelde houten producten.	17
4.1.9	Teeltsubstraten voor de hobby en professionele sector verduurzamen.	18
4.1.10	Verder inzetten op kennisdeling van valorisatieprojecten.	19
4.1.11	Opname van reststromen van heideherstel en –onderhoud in bijlage 2.2. van het VLAREMA.	20
4.1.12	Milieuverantwoorde toepassing van houtige biomassa als bodemverbeteraar.	20
4.1.13	Hoogwaardig gebruik van biomassa-reststromen stimuleren via beoordelingscriteria in bestekken	21
4.1.14	Illegaal gebruik van groenafval voorkomen	22
4.1.15	Evenwichtig toepasbaar kader voor boerderijcompostering met duurzame en veilige stromen	23
5	Kringloop houtafval van huishoudens en industrie	25
5.1	stand van zaken acties	25
5.1.1	Aanbod recycleerbaar houtafval garanderen	25
5.1.2	Evaluatie van de indeling van houtafval in functie van de recycleerbaarheid	25
5.1.3	De vraagzijde voor producten uit gerecycleerd houtafval stimuleren	26
5.1.4	De materiaaltoepassingen voor postconsumer houtafval diversifiëren	27
5.1.5	Circulariteit inbedden in de sensibiliseringscampagnes over houtverbranding	28

2 SAMENVATTING

Het actieplan Voedselverlies en Biomassa(rest)stromen Circulair 2021-2025 voorziet in een jaarlijkse rapportering¹ van de uitvoering van de acties in dit plan. Het actieplan is opgebouwd rond 3 kringlopen, die elk een actieprogramma bevatten.

Deze voortgangsrapportage bevat de voortgang van de acties onder de kringlopen 'biomassa(rest)stromen van groen-, natuur, bos- en landschapsbeheer' en 'houtafval van industrie en huishoudens' over het jaar 2023.

Tabel 1 bevat een overzicht van de stand van zaken van de acties. Hoofdstuk 4 bevat de stand van zaken en vooruitzichten van elke actie.

Voornaamste vaststellingen over het werkingsjaar 2023:

- Alle acties zijn in 2023 opgestart, zij het met wisselende intensiteit;
- De voortgang van meerdere acties hangt af van het al dan niet verkrijgen van projectsubsidies. Zo zal bekeken worden of een LOB-werking kan gekoppeld worden aan de werking van regionale houtkantencoördinatoren. Subsidies werden voorzien zodat een pilootproject hierrond kan opstarten in 2024.. Ook voor het uitwerken van een aangepast beheerinstrument voor houtkanten werden projectsubsidies verkregen, waardoor deze actie in 2024 terug intensiever kan worden aangepakt.
- De regeling rond het gebruik van houtsnippers als bodemverbeteraar werd opgenomen in het Vlarema.
- Inzake boerderijcompostering op het landbouwbedrijf werd de krijtlijnennota goedgekeurd door het kabinet van de minister van Omgeving; voor akkercompostering werd een aparte knelpuntennota opgesteld. In 2024 zal de BBT 'Compostering en vergisting' worden aangevuld met een BBT luik over boerderijcompostering.
- De acties rond het verbeteren van de sortering van houtafval van industrie en huishoudens resulteerden in een consensus met de betrokken sectoren over de krachtlijnen van de toekomstige sorteerregels.

¹ Zie H 8.2.3. van het plan.

Overzicht voortgang acties kringloop 'biomassa(rest)stromen van groen-, natuur, bos- en landschapsbeheer'

Actie nr.	Actie	Trekker	Specifiek budget	Uitvoeringsperiode	Status
2.1.1.	Specifieke stromen met een hogere toegevoegde waarde apart inzamelen	ILVO	Geen	Planperiode	
2.1.2.	In kaart brengen van potentiële reststromen van invasieve soorten	OVAM	Geen	Planperiode	
2.2.1.	De structurele werking van het Loket Onderhoud Buitengebied (LOB) garanderen	VLM	Geen	Planperiode	
2.2.2.	Juridische oplossing voor een aangepast instrument visieontwikkeling en beheer van hagen en houtkanten (KLE's)	RLKGN vzw	Projectsubsidies	Planperiode	
2.3.1.	Het aanbod van biomassa-reststromen meer zichtbaar maken	OVAM/Symbiose-team	Werkingsbudget OVAM	2022	
2.3.2. a)	Zoeken naar synergiën bij het valoriseren van hoogkwalitatief hout uit bos enerzijds en kleine landschapselementen anderzijds	ANB/Natuurinvest, BoerenNatuur Vlaanderen	Werkingsbudget ANB/Natuurinvest	Planperiode	
2.3.2.b)	Hoogwaardige stammen uit het brandhoutcircuit opwaarderen	Belgische Houtconfederatie	Projectsubsidie ANB	Planperiode	
2.3.2.c)	Nieuwe producten ontwikkelen vanuit onbehandeld lokaal geproduceerd hout	ANB	Werkingsbudget ANB/Natuurinvest	Planperiode	
2.3.3.	Teeltsubstraten voor de hobby en professionele sector verduurzamen	OVAM	C-Mart Life	2021	
2.3.4.	Verder inzetten op kennisdeling en valorisatieprojecten	ANB/Natuurinvest	Projectsubsidie	Planperiode	
2.3.5.	Het regelgevend kader verduidelijken	OVAM	Geen	2021	
2.3.6.	Hoogwaardig gebruik van biomassa-reststromen stimuleren via beoordelingscriteria in bestekken	AWV	Geen	2021-2022	
2.3.7.	Illegaal gebruik van groenafval voorkomen	OVAM	Communicatiebudget OVAM	Planperiode	
2.3.8.	evenwichtig toepasbaar juridisch kader uitwerken voor boerderijcompostering met 'duurzame en veilige stromen'	OVAM	C-Mart Life	2021	

Overzicht voortgang acties kringloop 'houtafval van huishoudens en industrie'					
Actie nr.	Actie	Trekker	Specifiek budget	Uitvoeringsperiode	Status
3.1.1.	Aanbod recycleerbaar houtafval garanderen	OVAM	Geen	Planperiode	
3.1.2.	Evaluatie van de indeling van houtafval in functie van de recycleerbaarheid	OVAM/Unilin	Geen	Planperiode	
3.2.1.	vraagzijde voor producten uit gerecycleerd houtafval stimuleren	Unilin	Geen	Planperiode	
3.2.2.	De materiaaltoepassingen voor postconsumer houtafval diversifiëren	Onderzoeksinstellingen	Diverse projectsubsidies	Planperiode	
3.2.3.	Circulariteit inbedden in sensibiliseringscampagnes over houtverbranding	OVAM	Geen	2022	

Tabel 1: Overzicht stand van zaken acties kringloop 'Biomassa(rest)stromen van groen-, natuur-, bos- en landschapsbeheer' en de kringloop 'houtafval van industrie en huishoudens'.

Kleurlegende status:

Groen: afgerond.

Oranje: lopend.

Rood: nog niet opgestart.

3 INLEIDING

De Vlaamse Regering keurde op 23 april 2021 het [Actieplan voedselverlies en biomassa\(rest\)stromen circulair 2021-2025](#) goed. Het actieplan focust op drie kringlopen: voedselverlies en voedselreststromen (verder afgekort als voedselverlies), biomassa(rest)stromen van groen-, natuur, bos- en landschapsbeheer, en hout(rest)stromen van industrie en huishoudens. Voor het luik voedselverlies is het plan een vervolg op de Ketenroadmap Voedselverlies 2015-2020. Samen met alle betrokken actoren wil de Vlaamse overheid werk maken van een circulaire toekomst voor voedselverlies en biomassa.

OVAM en het Departement Landbouw coördineren de acties rond de kringloop ‘voedselverlies’. De voortgang van de acties uit het actieplan wordt opgevolgd via de stuurgroep en het platform voedselverlies.

Voor de twee andere kringlopen coördineert de OVAM de acties. De voortgang van de acties wordt opgevolgd via de stuurgroep van elke kringloop (samengesteld uit de trekkers van elke actie) en een breder stakeholderoverleg.

De trekkers van elke actie rapporteren jaarlijks in het overleg over de voortgang van de resultaten. In 2023 verscheen een uitgebreide voortgangsrapportage samen met het monitrorrapport van de hoeveelhedenbestemmingen van voedselverliezen en nevenstromen en de marktanalyse biomassa-reststromen voor de kringlopen ‘biomassa(rest)stromen van groen-, natuur, bos- en landschapsbeheer’ en ‘hout(rest)stromen van industrie en huishoudens’.

Deze publicatie geeft een overzicht van voortgang van de acties over het werkingsjaar 2023.

4 KRINGLOOP BIOMASSA(REST)STROMEN VAN GROEN-, NATUUR, BOS- EN LANDSCHAPSBEHEER.

4.1 STAND VAN ZAKEN ACTIES

4.1.1 Specifieke stromen met hogere toegevoegde waarde apart inzamelen

Doelstelling

De Beleidsnota Omgeving 2019-2024 stimuleert onderzoek naar innovatieve en duurzame toepassingen van natuurproducten uit reststromen van bos-, natuur- en landschapsbeheer. Daarnaast streeft de beleidsnota naar optimalisering van de biomassaketen uit bos-, natuur- en landschapsbeheer door lokale en regionale valorisatie. Hiervoor worden onderzoeks- en pilootprojecten opgezet.

Timing: Planperiode.

Trekker: ILVO

Voortgang: In oktober 2023 werd een update gepubliceerd van de monitor van de Vlaamse bio-economie (MonBio 2.0).

Indicatoren en status

1. Beoogde resultaat:

In de periode 2020-2025 werden minstens 8 onderzoeks- of pilootprojecten rond specifieke reststromen uit de open ruimte opgestart. Daarnaast werd er één experimenteerruimte opgestart die vezelstalen kan aanmaken voor testen bij potentiële afnemers. In 2025 is één rendabele installatie actief in Vlaanderen die specifieke beheerresten kan verwerken tot hoogwaardige grondstof.

2. Indicator: Aantal onderzoeks- en pilootprojecten rond specifieke reststromen.

Status:

In 2023 werden volgende projecten opgestart:

1. In November 2023 startte het VLAIO LA Traject Alter-Peat (ALTERnatieven voor PEAT in zachtfruitteelt, champignonteelt en sierteelt). Indien materialen beschikbaar zijn uit de open ruimte, kunnen deze ook getest worden binnen dit project. Projectpartners: Inagro, PCS, ILVO, PCF, PCH.
2. Minstens 2 producenten van (grondstoffen voor) teeltsubstraten hebben concrete investeringsplannen voor een installatie voor het verwerken van maaisel uit de open ruimte tot een vezelproduct.

Vooruitzichten

Begin 2024 start het Interreg VB North Sea Region CloseCycle. Voor Vlaanderen zijn er 4 projectpartners: PCS - Proefcentrum voor de Sierteelt, PSKW - Proefstation voor de groententeelt Sint-Katelijne-Waver, VLACO vzw en ILVO. Voor Vlaanderen ligt de focus op verzamelen, conditionering, verwerking en logistiek van materialen zoals resten van natuurbeheer en houtige reststromen van houtkanten, en hun valorisatie als compost, te gebruiken op landbouwgrond. Dit leidt tot minder reststromen, het sluiten van kringlopen, hergebruik van nutriënten en betere bodemgezondheid in Vlaanderen.

Het thema waar de B2BE facilitator in 2024 rond zal werken, is "Lokaal verwerkt: van biomassa tot biomassahubs".

[Lokaal verwerkt: van biomassa naar biomassahubs - Business to bioeconomy \(b2be-facilitator.be\)](https://b2be-facilitator.be)

4.1.2 In kaart brengen van potentiële reststromen van invasieve soorten

Doelstelling

Een soort staalkaart maken van in Vlaanderen beschikbare biomassareststromen. Het gaat in eerste instantie over 'nieuwe' stromen. Geïnteresseerden kunnen dan met deze informatie over potentiële grondstoffen verder aan de slag met het oog op verwerking.

Timing: Planperiode.

Trekker: OVAM.

Voortgang

In 2023 werd het trekkerschap van deze actie overgenomen door de OVAM omdat Kiemkracht vzw had aangegeven deze actie niet meer te kunnen opnemen.

Uit overleg met de stakeholders bleek dat er het meest nood is aan een overzicht van wettelijk toegelaten bestemmingsmogelijkheden voor de afvalstromen die vrijkomen bij het beheer van invasieve soorten.

In 2023 werd door de OVAM een ontwerp opgemaakt, waarbij een onderscheid werd gemaakt tussen plantaardige en dierlijke afvalstromen.

De “staalkaart” voor de dierlijke afvalstromen werd reeds overlegd met de stakeholders.

Indicatoren en status

Aantal staalkaarten opgemaakt van invasieve soorten, met het oog op hun potentieel voor materiaalrecyclage.

Status: Eén ontwerp staalkaart werd opgemaakt.

Vooruitzichten

In 2024 zal de staalkaart voor de dierlijke afvalstromen worden gefinaliseerd.

De staalkaart met mogelijkheden voor de plantaardige stromen zal worden besproken met de stakeholders.

4.1.3 Structurele werking van het Loket Onderhoud Buitengebied (LOB) garanderen

Doelstelling

We garanderen de basiswerking van het LOB per regio door een (gedeeltelijke) structurele financiering uit te bouwen om het beheer en de oogst van biomassa te stimuleren en op een efficiënte manier te organiseren. Een LOB is een territoriaal loket (bovengemeentelijk adres of knooppunt) waar het regulier landschapsonderhoud gebiedsdekkend wordt georganiseerd binnen zijn werkingsgebied.

Timing: Planperiode

Trekker: VLM

Voortgang:

Vanuit VLM werd in 2023, in het kader van het houtkantenplan, een pilotproject gesubsidieerd dat in 2024-2025 de uitrol van de regionale houtkantencoördinator zal testen in drie pilotgebieden (zie actie 2.2.2, onder punt 4.1.4.). Binnen dit project zal ook bekeken worden in welke mate de rollen van de regionale houtkantencoördinator en de LOB-werking complementair zijn.

Indicatoren en status

Aantal LOB's dat gebruik maakt van een structurele ondersteuning van hun basiswerking.

Status:

Er is geen structurele ondersteuning voor de basiswerking beschikbaar. Er is wel projectfinanciering via diverse kanalen.

Vooruitzichten

Het pilootproject wordt verder opgevolgd in 2024 - 2025.

4.1.4 Juridische oplossing voor aangepast instrument visieontwikkeling en beheer van hagen en houtkanten (KLE's)

Doelstelling

De ontwikkeling van een nieuw beheerinstrument of een aanpassing van een bestaand beheerinstrument voor KLE's dat zowel visievorming op landschapsniveau als beheerplanning combineert. Zowel de visieontwikkeling als de beheerplanning moeten voldoende garanties bieden dat zowel het reguliere beheer als het omvormingsbeheer van houtkanten is getoetst aan de ecologische, economische en sociale functies met het oog op het eventueel verkrijgen van een einde afvalstatuut voor de geproduceerde biomassa.

Timing: Planperiode.

Trekker: Regionale Landschappen Kleine en Grote Nete vzw (RLKGN).

Voortgang:

Er is gezocht naar financiering voor het opzetten van overlegstructuren om:

- (1) sectoroverschrijdende kennisuitwisseling te faciliteren,
- (2) het draagvlak af te toetsen binnen diverse sectoren en overheden voor een gestandaardiseerd beheerinstrument al dan niet juridisch verankerd, en
- (3) voor het stroomlijnen van de gebruikte tools/methodieken op Vlaams niveau.

Indicatoren en status

Een aangepast beheerinstrument voor hagen en houtkanten dat ook voldoet aan de ecologische randvoorwaarden voor het verkrijgen van een einde afvalstatuut.

Status: lopend.

Vooruitzichten

Eind 2023 is het pilootproject 'regionale houtkantencoördinator' in opdracht van de Vlaamse Landmaatschappij goedgekeurd. De regionale landschappen Kleine en Grote Nete, Haspengouw en Voeren en Zuid-Hageland zullen de komende 1,5 jaar in opdracht van de Vlaamse Landmaatschappij de functie van 'houtkantencoördinator' uittesten, evalueren en verfijnen. Naast lokale terreinrealisaties zullen deze houtkantencoördinatoren ook de overlegprocessen ondersteunen die nodig zijn om o.a. te komen tot een gedragen instrument voor visieontwikkeling en beheer van houtkanten (looptijd project januari 2024 t/m juni 2025).

4.1.5 Het aanbod van biomassa-reststromen meer zichtbaar maken.

Doelstelling

Verder ontwikkelen van een digitaal platform voor de matchmaking van vraag en aanbod van biomassa-reststromen uit de open ruimte.

Timing: 2022

Trekker: OVAM

Voortgang

Omwille van capaciteitsbeperkingen inzake personeel bij de OVAM, werd de uitvoering van deze actie in 2021-2023 opgeschort. Eind 2023 kon de OVAM de nodige personele capaciteit ter beschikking stellen om het Symbioseplatform verder uit te bouwen.

Indicatoren en status

Er is uiterlijk in 2022 een digitaal platform opgericht dat het aanbod van Vlaamse biomassa-reststromen uit bos-, natuur- en landschapsbeheer zichtbaar maakt.

Indicatoren:

- Aantal terreinbeheerders actief als gebruiker van het Symbioseplatform;
- Aantal aanbiedingen van biomassa-reststromen uit beheer van open ruimte op het Symbioseplatform;
- Volume aangeboden biomassa-reststromen uit beheer van open ruimte op het Symbioseplatform;
- Aantal matches tussen vraag en aanbod gerealiseerd via het Symbioseplatform.

Vooruitzichten

In 2024 wordt terug contact gezocht met de potentiële gebruikers van het platform om het gebruik en de gebruiksvriendelijkheid van het platform verder te optimaliseren.

4.1.6 Betere valorisatie hoogkwalitatieve stammen uit houtkantbeheer.

Doelstelling

De haalbaarheid van de in ontwikkeling zijnde systemen die de vermarkting van hout uit bos optimaliseren zoals oprichting van een houtmarkt, ook onderzoeken voor KLE's. Doelstelling hierbij is om het houtaanbod uit deze landschapselementen verder te differentiëren in functie van kwaliteit en hoogwaardigere toepassingen. En indien dit haalbaar blijkt, deze systemen ook te implementeren voor KLE's.

Timing: Planperiode

Trekker: ANB/Natuurinvest

Voortgang

Natuurinvest organiseerde terug een houtpark begin 2023. Het eerste houtpark werd in 2019 georganiseerd. Het houtpark staat open voor alle eigenaars en beheerders om hun hout aan te bieden. In de periode 2019-2023 werd in totaal 2983 m³ onder- en bovenstamhout via het houtpark verkocht (Bron: Natuurinvest). 70% van het aangeboden volume werd door lokale verwerkers gekocht

Indicatoren en status

1. Volume hout uit beheer van kleine landschapselementen (KLE's) dat via de (in ontwikkeling zijnde) houtmarkt (ANB/Natuurinvest) voor kwaliteitsvol hout uit bos wordt vermarkt.
2. Samenwerking tussen bosbeheer en beheer van KLE's op vlak van vermarkting van hoogkwalitatieve stammen.
3. Aanvoer van hoogkwalitatieve stammen uit KLE's.

Status: Er zijn momenteel geen actieve toeleveranciers van hout uit KLE's. De aanbiedingen komen vooral vanuit bosexploitanten.

Vooruitzichten

Natuurinvest organiseert verder de houtparken en blijft deze openstellen voor derden. In 2024 zal Natuurinvest een samenwerking met Natuurpunt en de bosgroep Oost-Vlaanderen opstarten.

4.1.7 Opwaarderen van houtstromen: hoogwaardige stammen uit brandhoutcircuit.

Doelstelling

Nagaan of de relatief grote stroom aan brandhout deels kan opgewaardeerd worden door te differentiëren. Zo kunnen waardevolle stammen afgeleid worden naar hoogwaardigere toepassingen. Een plan van aanpak om dergelijke stromen naar materiaaltoepassingen te leiden wordt opgemaakt en de haalbaarheid wordt onderzocht.

Timing Planperiode.

Trekker Belgische houtconfederatie (BHC).

Voortgang

Op basis van een rondvraag bij bosbeheerders en -exploitanten bleek dat het aandeel kwalitatief hout in brandhoutloten beperkt is. De meeste kwalitatieve stammen (ook van minder courante soorten) vinden volgens deze actoren een betere afzet in de houtverwerkende industrie. Daarnaast meldden deze actoren dat de inzet van brandhoutkwaliteit in zagerijen ingrijpende aanpassingen aan het machinepark vereist.

De bevraging van de Belgische houtzagerijsector door de BHC in 2021 zette meerdere uitdagingen voor deze sector op scherp. Daarom werd in 2022 het initiatief genomen om een Green Deal 'lokale houtverwerking' op te maken. In juli 2022 werd een startnota opgemaakt om ambities en acties scherp te stellen, met het oog op de goedkeuring voor verdere gesprekken met potentiële partners voor deze green deal.

Daarnaast werkt de BHC samen met HoutInfoBois (HIB) een project uit om 'alternatieve' houtsoorten vanuit zagerijen aan te prijzen voor hoogwaardige (binnen)toepassingen bij architecten, eindklant en schrijnwerker. Dit project focust nu in eerste instantie op populier. HIB prefinanciert de aankoop en verwerking van deze soort voor zagerijen en houthandels die lid zijn van de Confederatie en maakt reclame.

Momenteel maakt de BHC ook werk van het groeperen van mobiele zagerijen. Omwille van hun flexibiliteit, zijn zij een goed instrument om hoogkwalitatieve stammen uit kleine loten op een meer hoogwaardige manier te valoriseren.

Indicatoren en status

- Een onderbouwde basiskennis bij de doorsnee (private) beseigenaar over de mogelijkheden van houtgebruik/verwerking met Vlaams hout.

Status: Volgens de BHC is in de huidige context het proberen bereiken van een algemene onderbouwde basiskennis bij beseigenaars op korte tot middellange termijn weinig realistisch omwille van de maatschappelijke context. Het verspreiden van deze basiskennis zit weliswaar in de standaardwerking van de federatie, maar de nodige samenwerking met de bosbeheerders hiervoor blijkt moeilijk. De Green Deal

‘Lokaal Hout’ biedt naar de toekomst toe wel mogelijkheden om boseigenaars mee te betrekken in het verhaal rond houtproductie. Bij aansluiting van voldoende mobiele zagerijen zal de Confederatie deze bedrijven en hun mogelijkheden ook aanprijzen bij boseigenaars.

- Aantal boseigenaars dat geïnformeerd werd over de mogelijkheden om brandhout op te waarderen voor materiaaltoepassingen.

Status: De BHC biedt momenteel ondersteunende informatie aan omtrent de waaier aan regionale afzetmogelijkheden. De website van de organisatie bevat een overzichtskaart waarop houtverwerkers kunnen gesitueerd worden per categorie². Er werd geen informatie aangeleverd over het aantal bezoekers van deze website.

Vooruitzichten

In 2023 werd aan BHF een subsidie toegekend om de mogelijkheid voor de opmaak van een Green Deal ‘Lokaal Hout’ verder te onderzoeken. In 2025 kan dan mogelijks de Green Deal effectief van start gaan.

4.1.8 Productontwikkeling ikv natuurbeheer: inzet op onbehandelde houten producten.

Doelstelling

Ontwikkelen van duurzame producten op basis van lokaal geproduceerd hout ten behoeve van natuurbeheer en ter vervanging van bestaande producten op basis van fossiele grondstoffen.

Timing: Planperiode.

Trekker: ANB.

Voortgang

In 2023 werd 50 m³ gezaagde schaaldelen van een lokale houtzagerij gebruikt om reeblocks te maken (houten rasters als wildbescherming rond kloempen (clusters van aangeplante boompjes).

Indicatoren en status

- Toename van lokale materiaaltoepassingen van reststromen uit natuurbeheermaatregelen.
Status: Voor 2023 werd een eerste volume van lokaal gebruikte reststromen gerapporteerd (50 m³).
- Aantal sensibiliseringsacties voor het stimuleren van het gebruik van lokaal geproduceerd hout als een duurzaam alternatief voor kunststof producten of geïmporteerde houten producten.
Status: Geen detailinformatie aangeleverd door bij de trekker.

² <https://www.houtconfederatie.be/houtspecialist-vinden/>

Vooruitzichten

In het kader van het Vlaams Klimaatadaptatieplan wordt een initiatief opgestart om naaldbossen versneld om te vormen naar gemengd loofbos via de techniek “kloempen onder scherm”. Er worden groepjes loofbomen (“kloemp”) in naaldbossen geplant (“onder scherm van het kronendak van de naaldbomen”) waar ze beschut door de kronen van naaldbomen kunnen opgroeien tot ze uiteindelijk zelf in het kronendak de dominantie overnemen. Gezien de zeer hoge wildstand in Vlaanderen is het nodig om die kloempen te beschermen tegen reevraat. Dit gebeurt met reeblock (houten rasters gemaakt van hout uit Vlaanderen of de onmiddellijke buurlanden).

In de periode 2024-2025 worden via deze weg 1060 extra kloempen met reeblock errond aangeplant, in de periode 2025-2026 komen daar nog eens minstens 500 kloempen bij. Dit komt bovenop de reguliere werking.

4.1.9 Teeltsubstraten voor de hobby en professionele sector verduurzamen.

Doelstelling

Afsluiten van een structurele samenwerkingsovereenkomst tussen aanbieders en gebruikers van reststromen in duurzame substraatproductie.

Timing: 2021

Trekker: OVAM

Voortgang:

In 2023 werd er door de verschillende partners gewerkt aan de specifieke engagementen zoals opgenomen in de overeenkomst. Begin december 2023 werd een eerste jaarlijks stakeholderoverleg georganiseerd waarbij de stand van zaken werden toegelicht omtrent deze engagementen; Er werden onderzoeken en experimenten opgestart en voorlopige resultaten gedeeld, er werd gecommuniceerd en gesensibiliseerd (naar leden), en er werd gewerkt aan initiatieven om de wetgeving te vereenvoudigen en het gebruik van alternatieve grondstoffen te stimuleren.

Indicatoren en status

- Er is een samenwerkingsovereenkomst afgesloten;
Status: behaald.
- Toename van het gebruik van alternatieve grondstoffen uit lokale reststromen bij de productie van teeltsubstraten.

Status: De doelstelling van de overeenkomst voorziet dat in 2025 maximaal 65 volume% Classic veen wordt gebruikt bij de aanmaak van teeltsubstraten (hobby- en professionele sector gezamenlijk). De overige 35 volume% wordt zoveel mogelijk ingevuld door meer duurzame, hernieuwbare en lokale alternatieve grondstoffen. Het percentage wordt berekend voor hobby- en professionele sector samen.

De potgrondsector heeft zich geëngageerd om de nodige gegevens aan te leveren om deze doelstelling te meten. Het referentiejaar voor de metingen is 2020. Deze informatie kan worden benut om af te toetsen aan deze indicator.

Vooruitzichten

De overeenkomst wordt uitgevoerd vanaf 2023 en heeft een looptijd tot eind 2025. Elke actor probeert in deze periode zijn engagementen uit te voeren.

4.1.10 Verder inzetten op kennisdeling van valorisatieprojecten.

Doelstelling

Ecopedia uitbouwen tot hét centrale kennisplatform in Vlaanderen voor valorisatie van reststromen uit de open ruimte.

Timing: Planperiode.

Trekker: ANB/Inverde

Voortgang:

In 2023 werd Ecopedia verder uitgebouwd met steun van het project lifeB4B, waarbij in eerste instantie vooral de software-structuur werd gemoderniseerd. Tevens werd een oproep voor inhoudelijke inbreng gestuurd aan de partners van het actieplan voedselverlies en biomassa(rest)stromen.

Op 6 juni 2023 werd in het kader van het project life Green Valleys (coördinatie Natuurpunt) een workshop (+excursie) georganiseerd in Erps-Kwerps omtrent maaiselvalorisatie.

Indicatoren en status:

- Aantal georganiseerde events rond valorisatie biomassa uit de open ruimte.
- Aantal geregistreerde gebruikers van Ecopedia.
- Aantal rapporten rond valorisatie reststromen die op de Ecopedia website (deelthema Groene economie) beschikbaar worden gesteld.

Aangezien de actie pas in de loop van 2023 is gestart, werden de indicatoren nog niet opgevolgd.

Vooruitzichten

Vanaf 2024 wordt het LIFE project in de praktijk uitgevoerd. Het project eindigt in 2031.

4.1.11 Opname van reststromen van heideherstel en –onderhoud in bijlage 2.2. van het VLAREMA.

Doelstelling

Door het opnemen van plagsel- en choppermateriaal in bijlage 2.2. van het Vlarema kunnen deze reststromen zonder aanvraag tot grondstofverklaring worden vermarkt als bodemverbeterend middel (rechtstreeks of als teelsubstraat).

Timing: 2021

Trekker: OVAM

Voortgang:

Eind 2021 formuleerde de OVAM een voorstel tot wijziging van Vlarema ('Vlarema 9 trein'). Het voorstel werd niet meegenomen in Vlarema 9, waardoor het aanvragen van een grondstofverklaring nog steeds verplicht is.

Indicatoren en status

Bijlage 2.2. is aangepast.

Status: Lopend.

Vooruitzichten

Het voorstel wordt terug ingediend bij de volgende Vlarema wijziging.

4.1.12 Milieuverantwoorde toepassing van houtige biomassa als bodemverbeteraar.

Doelstelling

Er wordt een kader ontwikkeld voor het rechtstreeks toepassen van specifieke stromen van houtige biomassa als bodemverbeteraar.

Timing: 2021

Trekker: OVAM

Voortgang:

Op 23 december 2023 keurde de Vlaamse regering de wijziging aan het Vlarema goed. Artikel 2.3.3.5. van het Vlarema bevat de regeling voor het toepassen van houtsnippers als bodemverbeteraar. De regeling wordt van kracht vanaf 8 april 2024.

Indicatoren en status

In 2021 is een kader uitgewerkt voor de milieuverantwoorde toepassing van houtige biomassa als bodemverbeteraar.

Status: De actie is afgewerkt.

Vooruitzichten

In 2024 zullen de relevante stakeholders geïnformeerd worden over deze nieuwe mogelijkheid voor gebruik van houtsnippers als bodemverbeterend middel. Eind 2025 evalueert de OVAM de regeling met het oog op een mogelijke bijsturing van de regeling.

4.1.13 Hoogwaardig gebruik van biomassa-reststromen stimuleren via beoordelingscriteria in bestekken

Doelstelling

In standaardbestekken van de Vlaamse overheid proberen specifieke criteria op te nemen. Deze criteria stimuleren de milieuverantwoorde afzet van de biomassa-reststromen die vrijkomen bij het uitvoeren van de overheidsopdracht.

Timing: 2021-2022

Trekker: MOWAWV

Voortgang:

In 2023 is er geen activiteit geweest rond deze actie.

Indicatoren en status

Het uitvoeren van een testcase met een bestek voor uitvoering van beheerswerken (houtkanten, berm, ...) waar biomassa-reststromen vrijkomen.

Er is een eindverslag dat de mogelijkheden en beperkingen weergeeft van duurzaamheidscriteria in (standaard)bestekken.

Status: lopend.

Vooruitzichten

MOW bespreekt verdere stappen in deze actie in haar werkgroep bermbeheer. MOW stelt vast dat vergelijkbare acties werden geformuleerd in het [Houtkantenplan](#) en het '[Charter voor uniform en oordeelkundig groenbeheer](#)' dat in 2023 werd afgesloten tussen MOW, De Vlaamse Waterweg, Agentschap Wegen en Verkeer en Agentschap Maritieme Dienstverlening en Kust.

MOW plant om in 2024 een standaardbestek met een aantal duurzaamheidscriteria op te maken, in samenwerking met de Vlaamse Waterweg.

Om deze acties te coördineren stelt MOW voor om de stuurgroep Open Ruimte als coördinerend platform te gebruiken om zo de inspanningen rond deze actie te bundelen.

4.1.14 Illegaal gebruik van groenafval voorkomen

Doelstelling

Verderzetting van de handhaving op illegale verwerking van groenafval. De actie omvat een sensibiliserende en een repressieve aanpak.

Timing: Planperiode.

Trekker: OVAM

Indicatoren en status

Aantal sensibiliseringsacties, aantal vaststellingen van illegale verwerking van groenafval.

Resultaat: Dalende trend van het aantal vaststellingen van illegale verwerking van groenafval.

Status:

In 2023 heeft de OVAM een sensibiliseringscampagne gelanceerd over hoe groenafval correct beheren. Deze campagne was gericht naar zowel tuinaannemers als openbare besturen.

De OVAM heeft 5 vaststellingen van mogelijke inbreuken gemeld aan de lokale of gewestelijke toezichthouders. Voor 3 meldingen heeft de toezichthoudende overheid actie ondernomen. Twee van de bedrijven hebben zich in regel gesteld.

Er heeft een overleg plaatsgevonden tussen Vlaco, afdeling Handhaving, enkele groencomposteerders en de OVAM over hoe meer impact te kunnen hebben op de illegale verwerking van groenafval. Hier is een plan van aanpak voorgesteld, gekoppeld aan een aantal acties.

Een aantal van die acties zijn al uitgevoerd:

- De afdeling Handhaving heeft met de Nederlandse autoriteiten contact opgenomen i.v.m. een firma die ervan verdacht werd groenafval afkomstig uit Vlaanderen te verbranden. Deze firma heeft zowel een groencompostering als een verbrandingsinstallatie waardoor het voor de Vlaamse toezichthouders moeilijk is om vast te stellen of het groenafval wel degelijk gecomposteerd is.
- Afdeling Handhaving heeft op de werkgroepen 'afval' en 'ketenteam' gevraagd aan de handhavers om tijdens routinecontroles aandacht te hebben voor de problematiek rond de illegale verwerking van groenafval.

Vooruitzichten

De OVAM zal in het voorjaar van 2024 opnieuw een campagne lanceren over het correct beheer van groenafval, ditmaal met als doelpubliek verenigingen die in het bezit zijn van sportvelden (bv voetbalploegen). De acties besproken tijdens het overleg met de verschillende stakeholders worden verder uitgewerkt in 2024.

4.1.15 Evenwichtig toepasbaar kader voor boerderijcompostering met duurzame en veilige stromen

Doelstelling: Voor boerderijcompostering wordt een regelgevend kader uitgewerkt dat moet leiden tot een praktische en milieuverantwoorde toepassing van deze techniek en de eindproducten.

Timing: 2021

Trekker: OVAM

Voortgang:

In 2021 en 2022 voerde de OVAM intensief overleg met VLM, departement Omgeving (AGOP, afdeling Handhaving), departement Landbouw en Visserij, ILVO en Vlaco om de krijtlijnen van het concept 'boerderijcompostering in samenwerkingsverband' vast te leggen. Dit resulteerde in een krijtlijnennota die begin 2023 werd voorgelegd aan het kabinet van de minister van Omgeving.

Het kabinet van de bevoegde minister heeft op 28 november 2023 akkoord gegeven voor de verdere uitwerking van de wetgeving rond boerderijcompostering op basis van de krijtlijnennota. Daarnaast moet een bijkomende knelpuntennota rond akkercompostering worden opgesteld.

AGOP en de OVAM hebben voor 2024 een voorstel voor een addendum aan de BBT-studie compostering en vergisting ingediend voor akker- en boerderijcompostering. De uitvoering van deze opdracht vormt de basis voor de aanpassing van de Vlarem wetgeving. Daarnaast moet het Mestdecreet worden aangepast.

Indicatoren en status

Regelgevend kader voor boerderijcompostering en de afzet van de eindproducten.

Ondersteuningsmaatregelen voorzien voor boerderijcompostering.

Status: De Vlarem wijziging die op 23 december 2023 door de Vlaamse regering werd goedgekeurd, biedt een kader om de grondstofstatus aan boerderijcompost uit samenwerkingsverband toe te kennen door het afleveren van een keuringsattest.

Vooruitzichten

De nota rond akkercompostering wordt in 2024 verder afgewerkt.

Inzake de aanpassing van relevante wetgeving wordt in 2024 het addendum aan de BBT compostering en vergisting in 2024 opgestart; dit addendum moet de voorwaarden voor het uitbaten van boerderij- en akkercompostering concretiseren. In 2025 zouden de uitbatingsvoorwaarden dan kunnen worden meegenomen in de thematische Vlaremrein die alle voorstellen inzake afvalverwerkingsactiviteiten zal bundelen.

5 KRINGLOOP HOUTAFVAL VAN HUISHOUDENS EN INDUSTRIE

5.1 STAND VAN ZAKEN ACTIES

5.1.1 Aanbod recycleerbaar houtafval garanderen

Doelstelling: Naar analogie met de sorteervereisten voor gemengd bedrijfsafval, werkt de OVAM in samenspraak met de stakeholders een regeling uit voor minimale vereisten voor het (bron)sorteren van postconsumer houtafval.

Timing: 2022

Trekker: OVAM

Voortgang: In 2023 werd het overleg met de betrokken stakeholders opgestart. Dit resulteerde in een akkoord tussen de OVAM en deze stakeholders over de hoofdlijnen van de regeling.

Indicatoren en status

In 2022 is een voorwaardenset beschikbaar voor houtafvalbewerkers.

Vooruitzichten

In 2024 werkt de OVAM een voorstel tot Vlarema wijziging uit op basis van de overeengekomen hoofdlijnen van de regeling.

5.1.2 Evaluatie van de indeling van houtafval in functie van de recycleerbaarheid

Doelstelling: Op basis van de resultaten van Opt-I-Sort en Overschot projecten wordt onderzocht of het haalbaar is een specifieke indeling van houtafval uit te werken. Deze indeling houdt rekening met huidige en toekomstige mogelijkheden voor recycling, en specifieke beperkingen zoals onder meer vermeld in REACH en POP's-Verordening.

Timing: 2022

Trekker: OVAM/Unilin

Voortgang en vooruitzichten: Zie 5.1.1.

5.1.3 De vraagzijde voor producten uit gerecycleerd houtafval stimuleren

Doelstelling: De markt van plaatmateriaal kenmerkt zich door een breed gamma aan producten, die een uiteenlopend gehalte aan gerecycleerd postconsumer houtafval bevatten. Door de verkoop van plaatmateriaal met een hoge recycled content te promoten, verhoogt de vraag naar deze materialen. We proberen ook via het instrument duurzame overheidsopdrachten criteria rond recycled content van plaatmaterialen te introduceren om zo de vraag te stimuleren.

Timing: Planperiode

Trekker: Unilin

Voortgang:

In 2023 werd deelgenomen aan verschillende beurzen, waarbij het aandeel gerecycleerd houtafval (In spaanplaat > 95% recyclage op houtfractie) werd benadrukt als één van de voordelen van het plaatmateriaal. Er werd deelgenomen aan

- Architect@Work in verschillende Europese hoofdsteden
- Euroshop
- Dag van de Afwerking Brussel
- Clerkenwell Design Week
- Interzum
- Salone del Mobile Milaan

Ook in verschillende klantencommunicaties en tijdens tientallen fabrieksbezoeken werd het gebruik van gerecycleerd houtafval in interieur- en constructieplaatmateriaal gepromoot.

Bovendien maakt Unilin ook samen met Baars&Bloemhof en CBM deel uit van stichting Woodloop (www.woodloop.nl) om het inzamelen van houtafval bij kleinere partijen verder te stimuleren én werd de communicatie rond “Recover” – het eigen inzamelprogramma van Unilin – verder geïntensiveerd.

Ook werd er meegedongen om een Cradle to Cradle certificaat te behalen voor de materialen van Unilin en werd voor het eerst een UNILIN [Group sustainability report gepubliceerd](#) – waarin ook veel aandacht werd besteed aan het gerecycleerd houtafval.

Unilin sloot zich in 2019 aan bij de Green Deal Circulair Bouwen. Deze Green Deal eindigde in februari 2023. De transitie naar circulair bouwen wordt verdergezet via Werkagenda Circulair Bouwen van Vlaanderen Circulair.

Indicatoren en status

Het in België vermarkte volume aan plaatmateriaal met minstens 70% recycled content.

Status: Concrete informatie over de vermarkte volumes van dit plaatmateriaal kan niet worden gerapporteerd wegens confidentialiteit in het kader van vrije mededinging. Er werd geen alternatieve indicator voorgesteld door de trekker.

Vooruitzichten

We onderzoeken de mogelijkheden om plaatmateriaal met een hoog gehalte aan recycled content aan te bieden via de websites 'Circulaire bouwmaterialen' en 'Circulair aankopen' van Vlaanderen Circulair.

5.1.4 De materiaaltoepassingen voor postconsumer houtafval diversifiëren

Doelstelling: De huidige materiaaltoepassing voor houtafval is matuur, maar ook onderhevig aan economische en conjuncturele risico's, terwijl het aanbod aan houtafval een redelijk stabiel karakter heeft. Om deze risico's zoveel mogelijk op te vangen en de mogelijkheden voor materiaalrecyclage te diversifiëren, zetten we verder in op onderzoek naar innovatieve materiaaltoepassingen uit postconsumer houtafval.

Timing: Planperiode

Trekker: Onderzoeksinstituten

Voortgang:

In de vorige voortgangsrapportage werden 3 nieuwe toepassingen beschreven:

- Act&Sorb: Deze installatie zal MDF recycleren tot hoogwaardige actieve kool, bedoeld om in te zetten als filtermateriaal in water- en luchtzuiveringssystemen. De installatie had in 2023 te kampen met een ernstig technisch defect en is nog niet opgestart.
- MDF/HDF recyclage Unilin: Met deze recyclagetechniek wil Unilin tegen 2030 25% van haar MDF met gerecycleerde MDF-vezels produceren. Om de aanvoer van MDF afval naar de installatie te Bazeilles te verzekeren, richtte Unilin in Nederland Wood Loop stichting op (zie ook 5.1.3.). Vanaf maart 2024 kan via deze stichting MDF afval vanuit Nederland naar Bazeilles worden aangevoerd. Het inzamelpotentieel wordt op 40 000 ton/jaar geschat.

Unilin bracht daarnaast een MDF op de markt waarbij biogebaseerde lijmen worden ingezet, gemaakt uit lokale biomassa zoals zonnebloemen en koolzaadplanten.

- Het Prima-2 project, dat mikte op conversie van MDF in deelstromen voor plaatmateriaal, verfindustrie en chemische industrie, eindigde eind 2022. Er is momenteel geen zicht op de implementatie van de resultaten.

Indicatoren en status

Aantal innovatieve materiaaltoepassingen voor postconsumer houtafval dat minstens op TRL (Technology Readiness Level) 5 zit in 2025.

Status: Het project van Unilin heeft TRL 8; voor het PRIMA-2 project mikt men op een laboschaal-niveau (TRL 4).

Vooruitzichten

Act&Sorb werkt aan de heropbouw van de installatie in 2024-2025. Volgens de beschikbare informatie is de verwachting dat vanaf 2027 positieve resultaten kunnen worden behaald met de heropgebouwde installatie³.

5.1.5 Circulariteit inbedden in de sensibiliseringscampagnes over houtverbranding

Doelstelling: De Vlaamse overheid en betrokken sectororganisaties organiseren op regelmatige basis sensibiliseringscampagnes rond milieuverantwoorde houtverbranding en sorteren van afvalstoffen. Deze actie voorziet om de burgers en bedrijven te sensibiliseren rond het circulaire karakter van postconsumer houtafval (hergebruik, materiaalrecyclage), als bijkomend argument om dit selectief aan te bieden bij de reguliere inzamelkanalen.

Timing: Planperiode

Trekker: OVAM

Voortgang:

In 2023 werden geen specifieke acties uitgevoerd.

Indicatoren en status

Geen indicatoren vastgelegd.

Vooruitzichten

De OVAM blijft in contact met de VMM en andere organisaties om insteek te leveren in de geplande communicatie-initiatieven.

³ [Sibelco groep - Financieel rapport 2023](#)

In 2024 zet de OVAM een samenwerking met de beheerders van 2dehands.be op om het aanbieden van verontreinigd hout als brandhout te beperken. De OVAM screent de online aanbiedingen van brandhout op de kwaliteit van het aangeboden brandhout en laat aanbiedingen met verontreinigd hout verwijderen.